

A HADTÁPBIZTOSÍTÁS ELMÉLETE

A védelmi harc hadtápbiztosításának újszerű vonásai

Csabai György százados

*... olykor a védelmi
harcászat kötelező"*

Lenin

Közismert, hogy korunkban a nemzetközi viszonyok alapvető tartalma: a szocializmus és a kapitalizmus világméretű küzdelme és versengése – a vezető tőkés országok egyre agresszívabbá váló magatartása ellenére is – a békés egymás mellett élés jelenlegi keretei között folyik.

Az 1982-es év első negyedében az USA és NATO egyes tagállamai, az úgynevezett „lengyelországi események” ürügyén politikai és gazdasági szankciókat kezdeményeztek a Szovjetunió és Lengyelország ellen, a többi szocialista ország felé pedig fokozzák az ideológiai fellazító tevékenységüket. Az USA világméretű befolyásának csökkenése, a fejlett kapitalista országokban meglévő nagyszámú munkanélküli (28 millió), az egyre növekvő infláció, nyersanyaglelőhelyekben végbement változások és a szocialista országokban a fejlett szocialista társadalom építésében elért újabb sikerek ellensúlyozására a kapitalista országok óriási mértékű fegyverkezési hajszába kezdtek. Az USA 1983. évi költségvetésében 263 milliárd dollárt irányoznak elő a katonai kiadások finanszírozására, ami az előző esztendőhöz képest 20⁰,₀-os emelkedést jelent.

Az 1980-as évek NATO hadseregeire jellemző, hogy jelenleg a harmadik generációs fegyverek vannak rendszerben, melyek találati pontossága egyre jobban megközelíti a maximumot. A megsemmisítési eszközökben egyesítésre kerültek a célbajuttatás, a célzás és az irányítás funkciói; megnövekedett a lő- és hatótávolság és tömegméretekben rendszeresítésre kerülnek a mikroelektronikai, a száloptikai, az infra, a lézer eszközök, a neutronfegyver, a mágneses lövedékek stb.

A védekezést szolgáló eszközök mellett „zöld utat” kapott a támadó harc-eszközök, fegyverek, fegyverrendszerek (harckocsik, szárnyas rakéták stb.) tömeges rendszerbeállítás, telepítése. Mindezek hatását fokozza, hogy a NATO-ban összehangolt kutatást és fejlesztést folytatnak közép- (1979–1984) és hosszú (1979–1995) távlatokban. A NATO tagállamok katonai vezetőinek szándékát az is kifejezi, hogy az 1982-es esztendő végére az anyagi eszközkészleteik mértéke elérje a 30 napot, 1985-re pedig már 60 napos készlettel fognak rendelkezni. Tehát jól érezhető, hogy a NATO tagállamok vezetőinek egyeztetett politikai

és katonai döntései a két katonai szövetségi rendszer között létrejött erőegyensúly megbontását, az *erőfölény* megszerzését szolgálják, melyek újabb veszélyek forrását képezik és a konfrontációs stratégia kiszélesítéséhez vezethetnek.

Ezek a külső körülmények megkövetelik az MN harckészültségének, hadrafoghatóságának magas szinten tartását, hogy szövetségeseinkkel együtt képesek legyünk bármely agresszor azonnali visszaverésére szárazföldön és a légtérben egyaránt.

Az MSZMP célrudas és következetes politikája, dolgozó népünk áldozatkészsége következtében néphadseregünk a mind modernebb harcitechnika rendszerbeállításával, az ehhez igazodó szervezeti fejlődéssel, a tökéletesített harc és harcvetési eljárásokkal, korszerűbb, hatékonyabb felkészítési, harckészültségi és mozgósítási rendszerével folyamatosan korszerűsödik. Ezt juttatta kifejezésre Kádár János elvtárs az MSZMP XII. kongresszusán tartott beszámolójában, amikor azt mondta: „Hadseregünk a mai korszerű követelmények színvonalán áll és a Varsói Szerződésbe tömörített fegyverbarátaival jó együttműködésben örökdió békés építőmunkánkon, védi hazánk szuverenitását és függetlenségét”.¹

Fegyveres erőnk fejlődése, a hadművészet és annak szervezőalkotórészének: a harcászattal, ezen belül a védelmi harc elveinek folyamatos változása megköveteli tőlünk a védelmi harc hadtápbiztosításával kapcsolatos elvek, eljárások, módok és módszerek átfogó felülvizsgálatát, azok korszerűbbé tételére irányuló vizsgálatok elvégzését, a szükséges következtetések levonását, az újszerű megoldások keresését és általánosítását.

A védelem meghatározására a következőket találjuk a Szovjet Katonai Enciklopédiában: „A harctevékenységek egyik fajtája, amelyet az ellenség főlényben levő erői támadásának (csapásának) visszaverése, meghatározott irányok (körletek, objektumok) biztosítása (megtartása), a másodrendű irányokban az erőkkel és eszközökkel való takarékoskodás és a fő irányokban az ellenség feletti erőfölény létrehozása céljából alkalmaznak. A védelem alkalmazható harcászati, hadművelleti és hadászati méretekben, kényszerűségből vagy szándékosan, akkor, ha a támadás lehetetlen vagy célszerűtlen. *A védelem lényegét az ellenséges csoportosításnak az előrevonás és a megindulási helyzet elfoglalása alatti, a védelem terepszakaszok megtartásáért vívott harctevékenységek folyamán való megsemmisítése képezi...*”²

A korszerű védelmi harc hadtápbiztosítását nagyban meghatározza: a hadosztály (ezred) helye, szerepe a védelem felépítésében; a védelembe való átmenet körülményei; a védelmi harctevékenység célja, időtartama; a terep és más számbavehető tényezők. Leggyakrabban a védelembe való átmenet az ellenséggel való közvetlen harc érintkezésében történik. Ennek következtében a hadtápbiztosítás végrehajtására irányuló rendszabályok az ellenséges pusztító eszközök behatása alatt, az erősen szennyezett terep és a rendelkezésre álló idő rövidsége mellett valósulhatnak meg.

A hadtápbiztosítás meg szervezése során a *felkészítés* egyik sajátosságának kell tekinteni azt, hogy a felkészítés eredményeként az új személyi állomány legyen képes a szállító, az egészségügyi és más szaktechnikai előírás szerű kezelésére, funkcionális feladatai elvégzésére. A felkészítésre a védelmi harcban – beleértve az általános katonait, politikait, szakmait is – az ellátási, kiszolgálási és gyógykezelési, kiüri-

¹ Az MSZMP XII. kongresszusa, Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1980.

² Szemelvények a Szovjet Katonai Enciklopédia köteteiből. III. rész.

tési feladatok megvalósítása közben kerülhet sor úgy, hogy azzal párhuzamosan töltik fel a hadtáp egységeket, -alegységeket személyi állománnyal, szállító és más hadtáp technikai, anyagi eszközökkel.

A felkészítés során kerül sor a hadtáp egységek, -alegységek kiegészítő felszerelésekkel, többek között éjjel-látó, fényálcázó, álcázó, világító, ködképző, anyagmozgató, robbantó anyagkészletekkel való ellátására, alapvető szakmai fogások, eljárások begyakorlására.

A felkészítés során a hadtápkatonákban is ki kell alakítani azokat a tulajdonságokat, amelyekről Lenin a következőket írta: „A korszerű háborúban nem lehet sikert elérni kezdeményező, öntudatos katona és rengerész nélkül”.³

A hadtáp felépítését nagyban meghatározza a hadosztály (ezred) harcrendje, harcadata; a vegyi-sugár helyzet, a meglévő utak száma, állapota, a terep jellege.

A hadtáp felépítése védelmében magában foglalja a hadtápegységek, -alegységek csoportosítását (és hátratelepítését) a csapatok hadműveleti, harcászati felépítése elsődleges figyelembevételével, azok minden oldalú hadtápbiztosítása érdekében. A csapathadtáp felépítése feleljen meg a kialakult helyzetnek, a parancsnok elhatározásának és biztosítsa a hadtápegységek, -alegységek készenlétét, a manőverek végrehajtására a védelmi harctevékenységek folyamán. A hadtápegységeket, -alegységeket az ellenség páncélos csapatainak nehezen járható irányába kell elhelyezni (telepíteni) úgy, hogy az egységek, -alegységek kellő időbeni anyagi és egészségügyi biztosítása teljes mértékben végrehajtásra kerüljön. Ennek érdekében a nem harcokosi veszélyes irányokban, de mozgásra alkalmas utak mentén, vagy találkozási pontjában célszerű a hadtáp alegységek csoportosítása.

A hadosztály első lépcsőben védő ezred hadtápegységeit a következőképpen célszerű telepíteni (elhelyezni):

- a zászlóalj hadtápegységek a zászlóalj első lépcső és a második lépcső között (a védőkörletben) vagy mögötte;
- az ESH-t (és a javító alegység egy részét) az ezred második lépcső mögött, a peremvonaltól 15 km-ig (az ezred harcrendjétől mintegy 3 km-re);
- az ezred egyéb hadtápegységeit a hadosztály harcrendje mögött 5 km-ig, ami a peremvonaltól hozzávetőleg 30 km-es távolságot jelent. Az ezredhadtáp felépítését védelemben az 1. számú melléklet tartalmazza.

Ha az ezred a hadosztály második lépcsőjében rendezkedik be védelemre, akkor az ezredhadtáp alegységek egy körletben, az ezred által elfoglalt védőszakasz hátsó vonalától 5 km-ig, vagy az összpontosítási körletben települnek, melytől 3-5 km-re tartalék körletet kell kijelölni.

Az ezredsegélyhely telepítési magasságában elhelyezkednek más, a védelmi harc anyagi biztosítása szempontjából jelentős alegységek, készletek is.

A hadsereg hadműveleti felépítése első lépcsőjében védő hadosztály hadtápegységek a következőképpen települhetnek:

- HSH (c. vagy ö. c.ö.) a hadosztály első és második lépcső között - a peremvonaltól 15-18 km-ig, vagy a második lépcső mögött -, a peremvonaltól 30 km-ig;

³ Lenin összes művei. 2. Kiadás 9. kötet. Budapest. 1966.

- a többi hadtápegységeket célszerű a hadosztály harcrendje mögött, a peremvonalától 40 km-ig telepíteni (elhelyezni) széttagoltan, csoportonként és egymástól 5-6 km-re. A települési körlettől 5-6 km-re tartalék körleteket szükséges kijelölni és a lehetőség szerint berendezni. A hadosztály hadtáp felépítését védelemben a 2. számú melléklet, a hadsereghadtáp felépítését pedig a 3. számú melléklet ábrázolja.

A védelmi harc hadtápbiztosítása megszervezésében jelentős feladat az *után- és hátraszállítási utak kijelölése, előkészítése, fenntartása*. Védelemben a tervezett után- és hátraszállítási (kiürítési) feladatokon túl gyakran és váratlanul előfordulhat a *szállító, kiürítő és anyagi eszközökkel való manőverek* sürgős végrehajtásának szükségessége, és ehhez előkészített, berendezett őrzés és forgalomszabályozás alatt álló utak szükségesegek.

A történelmi tapasztalatok és a számítások szerint a *hadosztály védősávjában legalább kettő fő, egy tartalék után- és hátraszállítási útra van szükség*. Természetesen ezeken felül a települési és tartalék körletek között bekötő utakat, földutakat kell előkészíteni.

A gl. (hk.) hadosztály sávjában a már leírt telepítési követelményeket és távolsági normatívákat figyelembevéve az *után- és hátraszállítási útvonalak hossza elérheti a 120-150 kilométert, melyből közel 40 kilométert a barántút(ak) tesz ki*.

Napjainkban a *hadtáp őrzése, védelme és tömegpusztító fegyverek elleni védelmének, életképességének kérdései*, az ezzel kapcsolatos rendszabályok az ismert okoknál fogva fejlődőben, állandó változásban vannak. Ezért a kérdés megközelítése valamennyi esetben és helyen a vele foglalkozóktól alkotókésziséget és az új iránti fogékonyságot igényli.

A kialakult gyakorlat szerint a hadtáp őrzése és védelme, a tömegpusztító fegyverek elleni védelme magában foglalja: a tömegpusztító fegyverek elleni védelem megszervezését; a hadtápszervezetek őrzésének és védelmének megszervezését és a hadtáp törzsek munkáját az életképesség megóvása érdekében.

A hadtápszervezetek *tömegpusztító fegyverek elleni védelmének megszervezése* megítélésünk szerint a foganatosítandó rendszabályok három csoportjával biztosítható. *Első csoportba* az ellenség által alkalmazott tömegpusztító fegyverek lehetséges eredményeinek meghatározása -, *a második csoportba* a hadtáp ezredek eszközeinek és anyagainak közvetlen védelme, őrzése, oltalmazása, megóvása, *a harmadik csoportba* az ellenség által alkalmazott tömegpusztító fegyverek következményeinek a felszámolása tartozik. Ez utóbbi kérdéscsoportba tartozik ugyan-csak a rádióaktív zónák prognosztizálása, a folyamatos sugár, vegyi és bakteriológiai felderítés az utakon és a körletekben a személyi állomány kiértékelésének megszervezése, a széttagolt elhelyezés, a körletek rendszeres váltása, műszaki berendezése, a védőeszközökkel való ellátás, a szennyezett terepszakaszok leküzdésére helyes módszer kiválasztása, a személyi állomány folyamatos sugár-ellenőrzése és a tűzvédelmi rendszabályok.

A védelem előkészítő időszakában a csapások felszámolására *összevont mentőosztásokat* (mentőcsoportokat) célszerű kijelölni. Állományukba tartoznak: esetleg megerősítésre kijelölt gépesített lövész (hk.), vagy komendáns, vegyi- védelmi, műszaki egészségügyi technikai, őr- és kiszolgáló erők és eszközök, illetve erre a feladatra kiképzett hadtáp katonák. *Feladataikat az alábbiak* képezhetik: a csapások körleteinek felderítése, a tüzek oltása, sérültek össze-

gyűjtése, gépjárművek, anyagi eszközök kimentése, torlaszok megszüntetése, a megmaradt eszközök új körletbe való kivonása, hátraszállítása.

Az európai hadszíntéren 1984-ig lehet számítani a neutroneszköz NATO csapatoknál történő rendszerbeállításával. Közvetlenül a hadtápok ellen nem tervezik alkalmazni, de járulékos következményei lehetségesek. A Lance rakétákkal 120 km-ig, a 203,3 mm és 155 mm ágyúkkal 20–40 km-es távolságra juttatható el a neutronötletet. Az 1 Kt-ás neutronrobbanás esetén egy zászlóalj pusztulásával lehet számolni. Az egyszeri áthatoló sugárzás mértékének hatása a hadrafoghatóságra a 4. számú mellékletben került feltüntetésre. *A védekezés eddigi módszerei általában és részben alkalmasak.* Azonban olyan új feladatok vetődnek fel, mint például a sérült katona gamma fotonokat bocsájthat ki, így környezetete is sérülést szenvedhet. *Néhány ételmyszer, például a konyhasó (NaS1) is rádióaktív sugárzóvá válik, amit megszüntetni nem lehet.* A hústartalmú konzervek, elsősorban a bő hidrogéntartalmuk miatt a neutron sugárzásra túl érzékenyek.

A fenti példák csak az ezirányban végzett kutatások és publikációk kezdeti eredményeit tartalmazzák, ezért a közeli jövőben a jelzett irányokba határozottabb elmozdulás szükséges.

A hadtáp földi védelmét a települési körletek (csoportok) szerint, az után- és hátraszállítási utakon pedig a fontosabb műtárgyak védelmét célszerű megszervezni és végrehajtani. Valamennyi helyen meg kell szervezni a figyelmet, kiértesítést, híradást, a harci alegységeket, többek között az ügyeletes alegységeket és tüzoltó részlegeket is. Hangsúlyozni szükséges az egyes települési körletek (csoportok) közötti és a belső együttműködés kérdéseinek kimunkálását, a körkörös védelem kiépítését, a védőállások előre történő berendezését.

Az ellenség (gépesített, páncélos, felderítőcsoportok, diverzióscsoportok, légi-deszant és légimozgékonyosságú alegységek) támadásának visszaverését a védelmi harccsoportokba beosztott állomány (tartalék segítségével) hajtja végre. Az elleneség támadás elhárításába be kell vonni a hadtáp és technikai szervezeteknél ideiglenesen ott tartózkodó állományt, sőt a javításban levő harcjárműveket is. A veszélyeztetett irányokba esetenként harckocsi vagy gyalogsági aknák telepítésével műszaki zárat, akadályokat kell létesíteni.

A hadtáp egységek és alegységek széttagolt elhelyezésénél figyelembe kell venni azok sajátosságait, a működő és teljesítőképességük megőrzését, a terep jellegét, így a természetes fedező és álcázó képességét.

Védelmi harctevékenység során különleges figyelmet kell fordítani a hadtáp életképessége megóvása érdekében a hadtáp *körletek műszaki berendezésére.* A műszaki munkák első sorozatában (5–6 óra alatt) ki kell építeni a fedezékeket a hadtáp vezetési pontok vezetési csoportjai, a segélyhelyek és a teljes személyi állomány részére. Ezt a munkát gyorsítja, ha a rendszeresített könnyű óvóhelyek beépítésre kerülnek. A további munkálatokat a második sorozatban lehet elvégezni, így kiépíteni az óvóárkokat, fedett árokrészeket, fedezékeket, egyedi és csoportos gépkocsifedezékeket. A hadosztály hadtáp körletének teljes műszaki berendezése közel 50 000 m³, az ezred pedig 7000 m³ földmunkát igényel. A terep védősajátosságait és a mesterséges létesítményeket kihasználva 30–35%-al, a távollevő szállító eszközökre nem számolva további 20–25%-al lehet az elvégzendő földmunkát csökkenteni és így a mozgósításra kerülő föld mennyiségét hadosztály hadtápnál 20–25 000 m³-re, ezrednél 4200–4500 m³-re lehet redukálni.

A műszaki munkálatokat a műszaki alegységekkel együtt a biztosító és kiszolgáló csapatok állománya hajtja végre. Nehéz és közepesen nehéz terepen a

jövőben a hadtápszervezetnél is gyakrabban kell alkalmazni a robbantást, a műszaki munkagépek, az emberi erő alkalmazásával párhuzamosan.

Potenciális ellenségeink egyre többet tesznek a légierjük korszerűsítésére. Megítélésem szerint a jövőben a hadtáp légvédelmét önálló harcbiztosítási rendszabályként kell kezelni és ez azt is jelenti, hogy *önálló oltalmazási rendszer váltbat szükségessé az egyes – főleg felsőbb – hadtáptagozatokon belül*. Jelenleg a hadtáp légvédelme magába foglalja: a légtér figyelését, a személyi állomány felkészítését, a repülőket, szárnyas rakéták, légideszantok, légimozgékonyaságú csapatok elleni harcot és az oltalmazó légvédelmi alegységek tüzkésztségét. Csapat-hadtáp tagozatban a hadosztály (ezred) parancsnok felelős a hadtáp oltalmazásáért. Az elmúlt esztendőkből szerzett ezirányú tapasztalataink azt bizonyítják, hogy az ellátó századoknál és a -zászlóaljoknál indokolt lenne mielőbb a kézi légvédelmi rakéták (SZTRELA-II) rendszeresítése. Ezáltal a szállítmányok és az egészségügyi kiüritések oltalmazása is megbízhatóbbá válna.

A hadtáp közvetlen őrzését felállított őrökkel, járőrökkel és belső ügyeleti szolgálattal lehet megvalósítani.

A tüzek oltása és a gyújtóeszközök elleni hatásos védekezés érdekében tűzoltó-alegységet célszerű szervezni és azt ellátni a szükséges tűzvédelmi eszközökkel. Természetesen a tűzoltóalegység nem azonos az összevont mentőosztághoz (csoportba) szervezett tűzoltó-alegységgel.

Az álcázás módszereit (rejtés, elterelő tevékenység, imitálás, dezinformáció) kombináltan és az adott szint törzsével szigorúan egyeztetve szabad és lehet alkalmazni. A terep sajátosságai kihasználása mellett használni kell a rendszerezett készleteket, álcázóeszközöket, álcamaketteket, füst és ködképző eszközöket, az imitációs és dezinformációs védőfestést, valamint más eszközöket, fogásokat. Éjjel szigorúan be kell tartani a fényálcázás, a hadtápvezetési pontokon pedig a REL rendszabályait.

Ahogy arról már szó volt a hadtáp törzsek munkájukban nagy gondot kell fordítsanak az életképesség megővésére. Hiszen a hadtáp parancsban (utolsó előtti pontjában) meghatározásra kerülnek a hadtáp tömegpusztító fegyverek elleni védelmének, valamint őrzésének és védelmének feladatai. Ugyancsak a hadtáp tömegpusztító fegyverek elleni védelmének, valamint őrzésének és védelmének megszervezését a hadtáp biztosítási terv is tartalmazza, sőt valamennyi hadtáp szervezetnél önálló terv és intézkedés készül. Ez a terv általában a következőket foglalja magában: riadójelek, jelzések és a személyi állomány tevékenysége; a HVP harcértéke; az őrzés-védelem rendszabályai; a körletelhagyás, a tartalék körlet elfoglalás és a VSF rendje; a töpfe. és más csapások felszámolásának rendje; a műszaki munkák elvégzésének sorrendje és a vezetés rendje a csapások elhárításakor és a következmények felszámolásakor.

Védelmi harcban megnő az alegységek, egységek és magasabbegységek működési területe, a harctevékenységek túlnyomórészt egyes irányokban való folytatása igen nagy területre tagolja szét a védelmi harrendet és ez viszont megnehezíti az *anyagi biztosítás* funkcionálásának egész rendszerét. Védelemben az anyagi eszközök szükséglete függ a hadosztály (ezred) feladatától, a harcrendben elfoglalt helyétől, a tömegpusztító fegyverek alkalmazásának méreteitől, a terep jellegétől és műszaki berendezésétől.

Az anyagi eszközök felhasználását – mind naponként és mind irányonként – az egyenletlenség jellemzi.

A védelem előkészítési időszakában, amikor az ellenség nem folytat aktív támadó harctevékenységet, a fogyasztási normák a következőképpen alakulnak:

Fsz.	Megnevezés	Gl. hadosztálynál	Gl. ezrednél
1.	lőszer	légvédelmi 0,5 ja lövész 0,1 ja össz. többi 0,1 ja	0,5 ja 0,1 ja 0,1 ja
2.	üzemanyag	benzin 0,5 ja gázolaj 0,1 ja	0,1 ja 0,05—0,1 ja

Természetesen az ellenség rohamának visszaverése folyamán az anyagi eszközök felhasználása az előbbiekhöz képest jelentősen felszökik. Egy feszített harcnapon a fogyasztási normák a következők lehetnek:

a) *Atomfegyver alkalmazása esetén:*

Fsz.	Megnevezés	Ho-nál	E-nél
1.	Lőszer: tü., sv., av., hk., BMP lövész légvédelmi SZTRELA 1—2 rak. pct.	1,5 ja 0,8 ja 0,5 ja 1,5 ja 0,4 ja 0,6 ja	1,0—1,5 ja 0,8 ja 0,5 ja 1,5 ja 0,3 ja 0,5—0,6 ja

b) *Csak bagyományos fegyverek alkalmazása esetén:*

(A Nagy honvédő háború és gyakorlatok tapasztalatai alapján)

Fsz.	Megnevezés	Ho-nál	E-nél
1.	Lőszer: — tü., sv., av., — hk., BMP — lövész — légvédelmi — SZTRELA 1— — rak. pct.	2,2—2,5 ja (1,0—1,5)* 0,8—0,9 ja 0,5 ja. (0,3)* 1,5 ja 0,4 ja 1,0 ja. (0,5)*	2,0—2,5 ja (1,5)* 0,8—0,9 ja 0,5 ja 1,0—1,5 ja (0,5)* 0,5 ja 1,0 ja
2.	Üzemanyag: — benzin — gázolaj	0,2 ja 0,35 ja	0,2 ja 0,35 ja
3.	A *-gal jelzett számok a kiegészítő készleteket jelölik		

A két táblázatból is kitűnik, hogy hagyományos fegyverek alkalmazása esetén különösen magas a tüzéségi, az aknavető és a sorozatvető lőszer fogyasztás. Ezért kiegészítő készleteket kell megalakítani és földre rakni a tüzéség tüzelőállásaiban, a biztosítási övben a páncélelhárító tartalékok körletéhez, az előretolt, közbeeső védelmi (retesz) állásokban, terepszakaszokon és az ellencsapás tervezett terepszakaszain.

A *szállítás megszervezése* során figyelembe kell venni, hogy jelentős mennyiségű műszaki harcanyagot, építőanyagot, vegyvédelmi és javítóanyagokat kell a csoportoknak utánszállítani és mindez nagyon időigényes feladat, hiszen ezen időszakban a lehetőségek (idő, út, szállítótér stb.) erősen behatároltak, korlátozottak.

A védelemben történő átmenet folyamán a szállítandó anyagok mennyiségére hatást gyakorolhatnak a védelemben történő átmenet körülményei, többek között a létrehozandó készletek nagysága is. Ez a mennyiség pl. hadosztálynál elérheti a 2000 tonnát, gl. ezrednél pedig a 230 tonnát. Az első aktív védelmi nap folyamán (az ellenség támad) az utánszállítandó anyagok mértéke atomfegyver alkalmazása esetén gl. hadosztálynál megközelíti az 1700 tonnát, gl. ezrednél a 280 tonnát. Mindezek a mennyiségek csak hagyományos fegyverek alkalmazása esetén 2200, illetve 350 tonnára növekedhetnek. Az első olvasásra nagy mennyiségnek tűnő anyag szállításánál számba kell venni azt a tényt, hogy a csapathadtáp gépjárművei általában napi 150 km-es futástávolságot képesek megtenni.

A szállítás egyik ismérvének kell elfogadnunk, hogy a hadsereg ellátó dandár, vagy a központ hadtáp ellátó dandártól történő szállításokba a hadosztály ellátó zászlóalj is bevonásra kerülhetnek. Ez azt jelenti, hogy az ellátó zászlóalj szállító alegységei a hadsereg és a központ hadtáp szállító egységeivel *párhuzamosan fognak szállítani és rendszerint éjjel*. Ha a szükség úgy kívánja, akkor ezred az anyagszállítást közvetlenül a hadsereg ellátó dandártól is végrehajthatja.

Az anyagokat a felsőbb tagozatokról első ütemben az alegységekhez, tüzelőállásokba célszerű egyből szállítani, megkerülve (tranzitálva) a hadosztályraktárakat és ezekkel megóvva készleteiket. Széles körűen kell alkalmazni az egység-csomagokat, egység-erakományokat, egység-szállítmányokat és irány-szállítmányokat. Az anyagáramlási sebesség fokozása és az ellátás szilárdsága megköveteli – úgy tűnik, hogy szükség is van rá – a századok, zászlóalj részére képzett egység-csomagok, egység-erakományok kiterjedtebb alkalmazását.

Egyes hadtáp szakemberek azt állítják, hogy védelemben nincs helye az alegységek (egységek) komplex feltöltésének. Azonban ezekkel a nézetekkel nem érthetünk egyet. Hiszen például a harcból kivont ezred, vagy zászlóalj komplex feltöltésére nemcsak lehetőség van, hanem a harckészség mielőbbi elérése érdekében szükség is. Erre pedig az ezred és hadosztály hadtápalegységei, -egységei képesek, azt is figyelembe véve, hogy azok a mélységben települnek (helyezkednek el). Természetesen a kérdések alapos vizsgálatát védelemben is el kell végezni a jövőben.

Az ellencsapást mérő hadosztály hadtápbiztosításának néhány jellemző vonása:

A hadsereg második lépcsőjében levő gl. (hk.) hadosztály védelmi terepszakaszt rendez be a peremvonaltól 40–50 kilométerre, az ellencsapást pedig általában 1–2 jól előkészített terepszakaszról hajtja végre.

Azt kell figyelembe venni, hogy az egészségügyi zászlóalj (eüo.) a hadosztály első lépcső mögött (15 km-ig) vagy a második lépcső (tartalék) vonalában, a hadosztály többi hadtáp egységei pedig az elfoglalandó terepszakasztól 20–25 kilométerre települnek (helyezkednek) el. Ez a peremvonaltól gyakorlatilag 60–70 kilométeres távolságot jelent. Részletesebben lásd az 5. számú vázlatot.

Az ellencsapásban részt vevő csapatok minden oldalú hadtápbiztosításra *biztosító csoportokat* alakítanak meg, amelyek állományába egészségügyi, javító erők, eszközök, valamint szállítóeszközök lőszerrel és üzemanyaggal felmálházva kerülnek és a szétbontakozási terepszakasztól kb. 15 kilométerre helyezkednek el. A többi hadtáp egységek, -alegységek az eredeti körletekben maradnak.

Az ellencsapás mérésekor közel annyi anyagi eszköz szükséges a hadosztálynak, mint az első támadó harcnapon. A feltöltésre igénybe lehet venni az ellátó dandár tömeges feltöltő századát. A szükséges utakat pedig az előljáró rendezi be.

A védelmi harc *egészségügyi biztosításának* megszervezését alapjaiban az egészségügyi veszteség mennyiségi és minőségi összetétele határozza meg.

A Nagy Honvédő Háború és egyes helyi háborúk tapasztalatai alapján a sérültek 60%-a súlyos és közepes, míg 40%-a könnyű sérült. Szükséges itt azt is megjegyezni, hogy az 1973-as közel-keleti háborúban a sebesülések közel 50%-a égési jellegű volt.

Az egészségügyi veszteség százalékos arányát a következő táblázat mutatja be:

Fsz.	Fegyverfajta	Védelemben		Támadásban	
		ezred	hadosztály	ezred	hadosztály
1.	Tűzfegyverek	6—10	2—5	8—12	2—5
2.	Atom	10—22	8—12	14—20	10—15
3.	Vegyí, biológiai	4—8	5—8	3—8	3—5
4.	Betegek	0,08—0,1	0,08—0,1	0,08—0,1	0,08—0,1
5.	Mindösszesen	20—40	15—25	25—40	15—25

A táblázatban szereplő számok (védelemben támadásban) elemzése, pusztán összehasonlítása is azt mutatja, hogy védelmi harctevékenység esetén is közel annyi sérült ellátására és kiürítésére lesz szükség, mint támadásban.

Ezért a védelmi harctevékenység egészségügyi biztosítása a következő rendszabályok életbeléptetését követeli:

- a segélyhelyek felszabadítását és valamennyi sérült hátraszállítását a rendelkezésre álló összes szállítóeszközzel;

- a segélyhelyek azonnali telepítését (a helyzet és a vonatkozó elhatározás alapján jelentős távolságra a peremvonalától) és feltöltését a szükséges állomány-nyal, anyagi eszközökkel;

- egészségügyi erőkben és eszközökben tartalékok képzését;

- a higiénés-járványügyi intézkedések betartásának ellenőrzését;

- az egészségügyi felderítés azonnali megkezdését, segélyhelyek műszaki berendezését, őrzését és védelmét és a

- ZSH-ek, ESH-ek, HSH-ek megerősítésének végrehajtását.

A keletkezett sérültek felkutatására, kihordására különleges figyelmet szükséges fordítani és széles körben kell alkalmazni a páncélozott sebesült kihordó járműveket.

A sérültek kiürítésére, hátraszállítására valamennyi szállítóeszközt (egész-ségügyi, üresen visszatérő, helikopter, repülő) igénybe lehet venni.

*

A védelmi harc folyamatos és megszakítás nélküli hadtápbiztosításának vezetése a védelem kialakulásának körülményei és jellege következtében egy sor sajátossággal rendelkezik. Ezért az alábbiakban vegyük sorba ezeket az általánostól eltérő vonásokat, így a parancsnok hadtáphelyettes halaszthatatlan tenni-valóit:

1. Mindenek előtt a védelembe való átmenetkor pontosítsa az alárendelték anyagi ellátottságát és azonnali foganatosító intézkedéseket elsősorban a lőszer, a műszaki harcanyag utanszállítására, a következő sorrendben: előretolt (előrevetett), a rakéta és első lépcsőben tevékenykedő csapatoknak.

2. Haladéktalanul intézkedjen az első lépcsőben levő csapatoktól a sérültek és betegek hátraszállítására.

3. Határozza meg a hadtápegységek, -alegységek települési körleteit, szabályozza az őrzés-védelmet és a tömegpusztító fegyverek elleni védelmet, jelölje ki az után és hátraszállítási útvonalakat.

A hadtáphegység az ellenség támadásának megindulásáig vezetékessé és mozgó híradóeszközök igénybevételével és személyes közlésekkel történik. Erre az időszakra a rádiótilalom a jellemző.

Az ellenség rohama visszaverésénél időszakában a hadtáp vezetést rövid intézkedések útján kell megvalósítani az összes híradó eszközök felhasználásával. A hadtáphegység pontok rendszerint az ellátó zászlóalj, -század körletében települnek, szükség esetén elfoglalják a tartalék körleteket.

Ellencsapás (ellenlökés) végrehajtása esetén a parancsnok hadtáphelyettes pontosítja:

- az ellencsapást (ellenlökést) végrehajtó hadosztály (ezred) hadtápjának állapotát; biztosítja részükre a szükséges anyagi eszközöket, megerősíti őket szállító és kiürítő eszközökkel, és hadtáphegységműködést szervez az ellenlökést végrehajtó és az első lépcsőben tevékenykedő csapatokkal az után és hátraszállítási útvonalak igénybevétele, a HS-ek telepítése, a hadtáp őrzés-védelme és a szükséges kérdésekben.

Következtetések:

Befejezésül azok a következtetések maradtak – a már leírtakon túl –, amelyekre a jelenben és a jövőben célszerű valamennyi hadtáp tagozatban a figyelmet fordítani. Ezek megítélésem szerint az alábbiak:

1. A korszerű harc jellege, főként pusztító hatása, a harctevékenységek mozgékonyasága és területi kiterjedése odavezet, hogy a *támadás és védelem hadtápbiztosításának kölcsönös összefüggései egyre szorosabbá válnak.*

2. A védelemben igen széles lehetőség nyílik a *hadtáp erők és eszközök mélyebb lépcsőzésére*, így a legcélszerűbb ellátási, szállítási, feltöltési és kiürítési módszerek megválasztására, alkalmazására, főként éjszakai látásviszonyok között.

3. A csapatokkal, tüzzel, műszaki és akadályokkal (rendszerekkel) végrehajtott manőverek folyamatos, előrelátó és a helyzet követelményeihez igazodó, a szállító, ellátó, egészségügyi erőkkel és valamennyi anyagi eszközzel történő *merész manőverezés*, azok rugalmas vezetésére van szükség.

4. A megnövekedett anyagfelhasználás (lőszer, műszaki harc és építőanyag stb.) folyamatos utánszállítást igényel. Ezért fokozott jelentőségre tesz szert a rakodási munkák gépesítése, egységtrakományok, irányszállítványok képzése, a szállítványok kísérése és oltalmazása, főleg a nagymennyiségű tüzérségi lőszer szállítása folyamán, hiszen a peremvonaltól az ETÜCS 2-5, a HO TÜCS 4-6, a HDS TÜCS 6-8, a HDS TÜCS 4-6 kilométerre foglal tüzelőállást.

5. Sajátos problémaként jelentkezik a hadtápnál elvégzendő *műszaki munkálatok* felmérése, az alcázási fogások elsajátítása, mert a fentieknek óriási a kihatásuk a hadtáp élet-, működő és teljesítőképességére, ezen keresztül hatást gyakorolnak a védelem állóképességére, mégpedig a hadtápbiztosítás megbízhatóságában.

6. A felszabadított területen folytatott védelmi harc eredményes hadtápbiztosítása érdekében fel lehet használni a helyi anyagi eszközöket, közlekedési hálózatot, az ipari, a termelő és szolgáltató, a gyógyító és más elhelyezési igényeket kielégítő létesítményeket, ideiglenes épületeket, berendezéseket.

7. A második világháború kezdeti időszakának, valamint a helyi háborúk tapasztalatai azt bizonyítják, hogy a „lehetséges” ellenséggel határos országok, azaz VSZ hadászati első lépcső egységeinél, magasabbegységei legycenk készen a harctevékenységek, így a védelmi harc hadtápbiztosítására. Ennek következtében különösen jól kell értenünk a *határmenti védelmi ütközetek, harcok* meghatározó fontosságát, hiszen azok sikertelen kimenetele esetén elveszítjük hazánk területének jelentős részét, mely politikai és gazdasági potenciálunk lényegének csökkenéséhez vezethet. Tehát napjainkban a *hadtápszervezetek harc-készültsége kiemelt fontossággal rendelkezik*.

(Mellékletek a folyóirat végén találhatóak).